

компьютерлерді пайдаланудың басты тәжірибесі болып саналады. Сіз жеке дидактикалық компьютерлік ортаны бағдарламалап, жасасаңыз ақпараттық технологиялардың ғана тиімді екенін көрсететін білім беру процесінің жеке ерекшеліктерін көреміз.

Қазіргі оқыту үрдісіне жаңа педагогикалық технологиялар кеңінен енуде. Оқушыны пәнге қызықтырумен қатар, саналы ойлауға тәрбиелейтін, қоғамдық көзқарастарын қалыптастыра алатын, өзіндік пікірі бар, қоғамдағы болып жатқан түрлі қарама-қайшылықтарды түсіне білетін, еркін сөйлеп, өз пікірін ашық айта алатын ойлы ұрпақ тәрбиелеуде сабақтың маңызы зор. Сол сабақ атты театрдағы басты кейіпкеріміз – оқушы болса, онда барлығымыздың бағытымыз бір, бағдарымыз байсалды болмақ. Әр оқытушы оқушыға көпқырлы сабақ беретін болған соң, қазіргі жаһандану саясатына сәйкес жана технологияны өз ыңғайына, пәніне лайықтап пайдалануы тиіс. Оқытушы шеберлігі – ізденіс нәтижесі. Сондықтан, орыстың ұлы педагог-ғалымы К. Д. Ушинскийдің "Оқытушы – өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана оқытушы, оқуды, ізденуді тоқтатысымен оның жойылады" деген. Бұл "Ұстаз" атты ұлы сүрлеуге соқпағын салып жол тартқан көкірегі ту, көзі ашық әрбір адамға берілген елеулі ескерту. Сабақты тартымды еткізіп, оқушылардың қызығушылығын арттыру үшін әр сабағымызды түрлендіріп отыру шарт. Ол үшін тек бір технологиямен шектеліп қалмай, әртүрлі технологияның элементтерін пайдалану қажет.

Әдебиеттер тізімі

1. **Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы.** 2007 ж.
2. **Еркебаева Г.Г.** Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінің міндеттерту, бағыттары мен мазмұны. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция. Шымкент, 2011. – Б.6-9.
3. **Смирнова С.А.** Педагогика: теории, системы, технологии. – М., 2006.
4. **Беспалько В.П.** Слагаемые педагогической технологии. – М., 1989.
5. **Халыкова К.З., Абдулкәрімова Г.А.** Педагогикалық информатика /білім беруді ақпараттандыру. – Алматы, 2007.
6. **Қазақстан Республикасының Президентінің «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты.**

ӘОЖ 37.01

ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ ӨМІРЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ

Касенова Т. Б. – ағылшын тілі мұғалімі, Шығыс Қазақстан облысы Аякөз қаласы «Дулат Бабатайұлы атындағы жалпы білім беретін орта мектеп» КММ.

Ыбырай Алтынсарин қазақтың салауатты білімді болуына бар еңбегін жұмсаған, аса көрнекті ағартушысы, жаңашыл педагог, әрі ақын, әрі жазушы, әрі аудармашы. Бір сөзбен айтқанда өз заманының ақыл ойшылы, қоғам қайраткері. Бар санаулы ғұмырын қалған жаңа заманның өркендетті елдерінің қатарына қосу жолына арнаған, қара қазақтан шыққан бірінші адам. Ол балалар әдебиетінің – атасы. Сонымен қатар, таза қазақ тілінде қолжазба газетінде бір номерін дайындаған. Тұңғыш оқулық шығарған адам да осы – Ыбырай Алтынсарин.

Қазақ жастарының салауатты, білімді болуына бар еңбегін жұмсаған ағартушы ұстаз, жазушы, этнограф Ыбрай Алтынсарин.

«Кел, балалар, оқылық.

Оқысаңыз, балалар,

Шамнан шырақ жағылар,

Тілегенің алдыңнан іздемей-ақ табылар» осы өлең жолдарында адамды мектепке тартатын бір жылулықты байқаймыз. Расында, қазақ балаларын білім алуға шақырғанын айқын көруге болады. Яғни білімді болған адамның өмірі, болашағы жарқын болатынын ашып түсіндіріп көрсеткен.

Ыбырай Алтынсарин балаларды білімге шақырып қана қоймай, ұстаздық жолында қызмет атқарған. Ол өзінің ұстаздық қызметін бүкіл ынта, жігерімен жасаған. Ыбырай Алтынсаринды қазақ балалар әдебиетінің атасы деп атаған. Ол қазақ балаларын үшін өлең, тәрбиелік мәні бар әңгімелер жазумен бірге орыс әдебиетіндегі бірқатар ақын, жазушылардың шығармаларын қазақ тілінде аударып, балаларға ұсынды.

Ыбырай Алтынсарин дарынды жазушы да болды. Ол негізінен өз еңбектерінің басым көбін балаларға арнап жазған. Балалар түсінікті, тілге жеңіл тиетін оқулық пен оқу құралдарын және көркем шығармалар жазды.

«Кел, балалар, оқылық», «Өнер білім бар жұрттар» деген өлеңдері балаларды оқу, білімге шақырды. Бұл оқушылардың оқуына, жаттауына жеңіл, білімдік және тәрбиелік жағынан маңызды шығармалар болып табылады.

Мен Ыбырай Алтынсаринның «Кел, балалар, оқылық» өлеңінің мәнін ашып көрсетсем.

«Бір Аллаға сиынып,

Кел, балалар, оқылық» – деп қандай жағдай болмасын біз Алланы ұмытпауымыз керектігінен, ерқашан дінімізді, ділімізді ұмытпау керектігін естен шығармауымыз керектігін өлең жолдарына тірек еткен.

Оқыған әрбір нәрсені есімізде сақтап, оны қажетімізге пайдалану керектігін ашып айтқан. Оқудың пайдасы мен оқымай, білімге ұмтылмаған баланың болашағы бұлыңғыр болатынын ескерткен. Яғни жас ұрпаққа оқып білім алсақ бізде дәулет, байлық бәрі болатынын, алған білімді ешбір есепсіз жаратпай, пайдаға жұмсау керектігін айтады.

Ыбырай Алтынсаринді қазақ балаларының білім іргетасын қалаушы дейсек болады. Біріншіден, ол өз шығармалары арқылы балаларға білім керек екенін айтты. Білім көптеген жабық есіктердің кілті болып табылатынын түсіндірді. Егер балалар білімді болса, онда мұндай халықтың болашағы жарқын. Білім дамуға, жетілдіруге жол ашады. Ыбырай Алтынсарин қазақ халқы білім алу үшін ең алдымен бойымызға адамгершілік құндылықтарды сіңіре білуіміз керек деп тәрбие мен білімді ұштастырып қараған.

«Өнер, білім, бәрі де оқуменен табылған» – деген өлең жолдары осыған дәлел. Біздің көзіміз ашық білімді болсақ біз білімді де, ғылымды да, өнерді де бағындырамыз сөзсіз. Оның қандай шығармасын алып қарасақ негізгі ой өнер, білім, адамгершілік, достық, әдептілік мейірімділік тәрбиелеу болды. Ыбырай Алтынсаринның тәрбиелік мәні бар шығармалары: Мәселен, «Таза бұлақ», «Бақша ағаштары» т.б. Оның «Бақша ағаштары» әңгімесінде бағып-қағуда көп мағына бар екенін айтқан. «Шырағым, мұнан сен де өзіңе ғибрат алғайсың. Сен де жас ағашсың, саған да күтім керек, мен сенің қате істеріңді түзеп, пайдалы істер үйретсем, сен менің айтқанымды ұғып, орнына келтірсең, жақсы тұзу кісі болып өсерсің, бағусыз бетіңмен кетсең, сен де мынау қисық біткен ағаштай өсерсің» деп балаларға тәрбиелік мәні бар құнды еңбектер жазып қалдырған.

Ыбырай Алтынсарин балаларды оқу, білімге шақырып алғаш үнге қосқан ұстаз ретінде тарихта қалса. Сондай-ақ алғаш рет «Қазақ хрестоматиясы» оқулығын құрастырған да Ыбырай атамиз екені белгілі. Қазақ қыздары үшін алғаш мектепті ашқан да осы Ыбырай атамиз.

Бүгінде Қазақстан халқы Ыбырай Алтынсариннің қосқан зор үлесін, көрнекті ағартушы екенін ұмытпайды. Оның құрметіне аудандар, даңғылдар, білім беру және ағарту мекемелері, жоғары оқу орындары мен академиялық мекемелер аталған, мысалы, Қазақстанның жетекші педагогикалық орталықтарының бірі – ұлттық білім академиясы.

XIX ғасырдың екінші жартысында қазақ даласына білім нәрін сеуіп, қараңғылықта шам болып жанған ағартушының есімін, қысқа ғана ғұмырында өз халқының болашағына білім сыйлағанын, әділдіктің жақтаушысы болғанын ұмытпауымыз керек.

Әдебиеттер тізімі

1. **Алтынсарин Ибрагим.** Собрание сочинений. 3 томдық. Т. 1. Алматы: ҚазКСР" Ғылым", 1975. 360 б.
2. **Жұмағұлов Қ.Т.** Ыбырай Алтынсарин (Алғы Сөз. профессор Х. Х. Махмулова). Ташкент: әдебиет және Өнер баспасы. Гафура Гуляма, 1975. 160 б.
3. **Алтынсарин Ибрагим.** Собрание сочинений. 3 томдық. Т. 3. Алматы: ҚазКСР" Ғылым", 1978. 352 б.
4. "Ұлы ұстаз Ыбырай Алтынсариннің мұрасы бүгінгі күні де өзекті – ҚР еңбек сіңірген мәдениет қайраткері Г. Қасымжановтың".
5. inform.kz. – URL: https://www.inform.kz/ru/nasledie-velikogo-uchitelya-ibraya-altynsarina-aktual-no-i-segodnya-zasluzhennyu-deyatel-kul-tury-rk-g-kasymzhanova_a2420663 (өтініш берген күні: 10.12.2019).

ӘОЖ 37.373

ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН ОРТА МЕКТЕПТЕ ЖАЗУ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Кенжебаева Г. М. – педагогика ғылымдарының кандидаты, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының аға ғылыми қызметкері, Нұр-Сұлтан қаласы.

Мақалада бүгінгі білім беру жүйесіндегі жаңартылған білім бағдарламасымен оқып жатқан білім алушылардың жазу сауаттылығы жөнінде айтылады. Оқушының жазу сауаттылығын қалып-